

Position Paper Rondetafelgesprek Ondernijning

Ondernijning raakt de fundamenteën van onze samenleving. Criminelen maken gebruik van legale infrastructuur, zoals de vastgoedmarkt, om illegale opbrengsten te verhullen, invloed op te bouwen en kwetsbaarheden in de samenleving uit te buiten. Banken nemen hun verantwoordelijkheid als poortwachter en werken dagelijks aan het voorkomen, signaleren en melden van misbruik van het financiële stelsel. Tegelijkertijd geldt: ondernijning stopt niet bij de grenzen van één organisatie. Een effectieve aanpak vraagt om een goede samenwerking in de keten en gerichte gegevensdeling tussen publieke en private partijen.

In aanloop naar het rondetafelgesprek Ondernijning geeft de Nederlandse Vereniging van Banken (NVB) graag het volgende mee:

- Maak gerichte gegevensdeling tussen publieke en private partijen beter mogelijk, zodat signalen over ondernijning tijdig kunnen worden gecombineerd;
- Geef hypotheekverstrekkers een wettelijke grondslag om inkomensgegevens zorgvuldig en proportioneel bij of via de Belastingdienst te verifiëren;
- Benut artikel 75 AMLR bij de Nederlandse implementatie om publiek-private informatie-uitwisseling praktisch werkbaar te maken;
- Zorg voor een toegankelijk, actueel, kwalitatief goed en volledig gevuld UBO-register.

Rol van banken

Het Dreigingsbeeld Ondernijning Nederland 2026 onderstreept dat criminele samenwerkingsverbanden gebruikmaken van infrastructuur die Nederland ook economisch sterk maken: financiële dienstverlening, vastgoed, juridische en zakelijke dienstverlening, logistieke knooppunten en digitale platforms.

Banken staan midden in die werkelijkheid. Zij hebben fors geïnvesteerd in klantonderzoek en monitoring, en samenwerking met publieke partners geïntensiveerd. Daarmee leveren zij dagelijks een bijdrage aan het beschermen van het financiële stelsel. Banken zien in dat geheel vaak belangrijke financiële signalen, maar niet altijd de informatie die nodig is om die signalen goed te duiden. Daardoor kunnen patronen onzichtbaar blijven en kunnen criminele netwerken verschillen tussen organisaties, sectoren en wettelijke regimes blijven benutten.

Maak gegevensdeling binnen duidelijke kaders mogelijk

Een effectieve aanpak van ondernijning vraagt om juridische en praktische mogelijkheden om relevante informatie uit te wisselen, altijd binnen verantwoorde privacykaders. Publieke en private partijen beschikken ieder over een deel van de puzzel. Als die informatie niet op het juiste moment bij de juiste partij terechtkomt, blijven risico's te lang onder de radar. Gerichte gegevensdeling is daarom een randvoorwaarde voor een effectieve aanpak.

Laat hypotheekverstrekkers inkomen bij de bron verifiëren

Hypotheekfraude laat concreet zien waarom betere gegevensdeling nodig is. Criminelen kunnen met vervalste loonstroken, werkgeversverklaringen, jaarcijfers of belastingaangiften toegang krijgen tot hypothecaire financiering. Daarmee worden woningen onttrokken aan de reguliere woningmarkt en worden gebruikt voor witwassen, illegale verhuur, arbeidsuitbuiting, drugscriminaliteit of andere vormen van ondernijning. Dit raakt niet alleen banken, maar bijvoorbeeld ook starters op de woningmarkt en bewoners in kwetsbare wijken, maar het schaadt ook het vertrouwen in de integriteit van de vastgoedmarkt. Nog erger: deze woningen worden vaak ook nog eens met winst verkocht. Het (nog niet gepubliceerde) FEC-rapport geeft inzicht in de omvang hiervan.

De NVB vraagt daarom om een wettelijke grondslag waarmee hypothecaire financiers inkomensgegevens kunnen verifiëren bij of via de Belastingdienst. Daarmee kan bij de hypotheekaanvraag beter worden vastgesteld of aangeleverde inkomensgegevens betrouwbaar zijn. Ook kunnen verdachte wijzigingen, bijvoorbeeld wanneer eerder opgegeven inkomens- of vermogensgegevens met terugwerkende kracht sterk worden aangepast, worden gesignaleerd.¹

Effectief benutten nieuwe AMLR-pakket met een goed functionerend UBO-register

Het nieuwe Europese AML-pakket is een belangrijke ontwikkeling. Artikel 75 van de AMLR creëert expliciet ruimte voor 'partnerships for information sharing': samenwerkingsverbanden waar poortwachters onderling en met publieke partners informatie kunnen delen, voor zover dat strikt noodzakelijk is voor het naleven van de verplichting voor klantonderzoek of voor het melden van vermoedens van witwassen en terrorismefinanciering. Daarmee erkent de Europese wetgever dat financiële criminaliteit niet effectief kan worden bestreden wanneer iedere poortwachter alleen naar zijn eigen puzzelstuk kijkt.

Voor de NVB is van belang dat deze Europese ruimte straks ook in Nederland praktisch wordt benut, met de geldende waarborgen. Daarbij is het zaak om bij de implementatie niet alleen te kijken naar extra verplichtingen voor instellingen, maar ook naar werkbare juridische kaders waarin banken, andere poortwachters en publieke partners sneller relevante risico's kunnen 'detecteren'. Zo is een goed functionerend UBO-register essentieel om malafide praktijken die gebruik maken van legale structureren tegen te gaan, dus toegankelijk, up-to-date, kwalitatief goed en compleet gevuld.

Maak informatie-uitwisseling randvoorwaarde voor de aanpak van ondermijning

De NVB roept de Kamer op om informatie-uitwisseling tussen publieke en private partijen als randvoorwaarde voor de aanpak van ondermijning te versterken. Maak het mogelijk dat poortwachters, binnen duidelijke wettelijke kaders, relevante risico's kunnen delen. En zet als concrete stap in de aanpak van hypotheekfraude de wettelijke basis neer waarmee hypotheekverstrekkers inkomensgegevens bij de Belastingdienst kunnen verifiëren. Zo sluiten we een kwetsbaarheid in de vastgoedketen, versterken we de betrouwbaarheid van het financiële stelsel en voorkomen we dat criminele netwerken legale infrastructuren blijven gebruiken voor ondermijnende activiteiten.

¹ De NVB werkt op dit dossier samen met de gehele keten, en pleit samen met 8 andere partners voor concrete stappen. Lees daarover meer via: [beleidswensenbrief-aanpak-hypotheekfraude.pdf](#)